

HOTEL DLA OWADÓW

CZYM JEST HOTEL DLA OWADÓW?

Hotel dla owadów to sztuczna budowla z materiałów naturalnych, zapewniająca różnym gatunkom owadów **schronienie i możliwość budowy gniazd**, szczególnie podczas zimy. Kształt, użyte materiały i rozmiary budowli zależą od jej celu i wymagań owadów, jakie chce się zwabić.

Wielofunkcyjny domek dla owadów służy zarówno **zapyłaczom** jak i naturalnym **pogromcom szkodników**.

Pomaga zachować naturalną równowagę zapewniając schronienie oraz miejsce do rozmnażania pożytecznym owadom, zapyłaczom i pogromcom szkodników.

W niektórych hotelach gniazda zakładają **pszczoły i osy samotnice**. Owady te przynoszą pożywienie do gniazda, gdzie składają jaja, po czym giną. Inne hotele dla owadów zakładane są w celu umożliwienia im hibernacji, np. **biedronkom i motylom**.

Konstrukcja domków pozwala wiosną na bezpieczne złożenie jaj potencjalnym lokatorom a zimą zwiększa szansa na przetrwanie do następnego sezonu. Również w pełni lata znajdują się chętni na

noclegi, które odpracują, zapylając rośliny i pomagając nam w walce ze szkodnikami.

Dawniej owady pożyteczne znajdowały schronienie m.in. w słomianych strzechach, zakamarkach między cegłami lub belkami, piwnicach czy strychach. Obecnie betonowa zabudowa bardzo to ogranicza, dlatego wiele owadów ginie. Możemy im pomóc w prosty sposób – wystarczy zbudować i zainstalować w ogrodzie domek dla owadów pożytecznych.

Takie domki są **szczególnie potrzebne na wiosnę**, kiedy owady składają jaja. Latem domki umożliwiają owadom nocleg i schronienie, a jesienią owady mogą w nich znaleźć miejsce do przezimowania. Warto pamiętać, że owady także

potrzebują miejsca gdzie się skryją przed deszczem, mrozem oraz drapieżnikami.

BUDOWA I ELEMENTY DOMKU

Hotel dla owadów można zbudować samodzielnie, wykorzystując **odpady i materiały naturalne**. Dobrym materiałem budowlanym są suche kamienie, stare kafle, cegły, a także drewno, pnie, gałęzie, słoma, glina, związane w pęki rurkowate pędy bambusa i trzciny, suche liście, patyki i kora. Różnorodność zastosowanych materiałów oraz różne rozmiary otworów przyciągają zróżnicowane gatunki owadów. Wywiercone w drewnie otwory zachęcają też owady do pozostawienia tam **larw** do przepoczwarczenia.

ELEMENTY NASZEGO HOTELU

1. Doniczki odwrócone i wypełnione sianem - zwabią skorki, którymi żywią się biedronki. Biedronki zadbają o to, aby w naszym ogrodzie nie panoszyły się mszyce. Szyszki i suche liście są siedliskiem wielu pożytecznych owadów, np. Biedronek

2. Nawiercone gałęzie - dają schronienie wielu pożytecznym zapylaczom takim jak samotne osy i pszczoły

3. Słoma i suche liście- daje schronienie złotookowatym

4. Trzcina i bambus - ich puste łodygi chętnie zasiedlają pożyteczne pszczoły murarki, nożycówki, miesiarki czy walczatki.

5. Łodygi krzewów - takich jak jeżyny, róże, bez, są schronieniem dla bzygów i innych błonkoskrzydłych.

6. Deski - hotel budowany z desek powinien być budowany z drewna drzewa liściastego, a jeśli z drzew iglastego to tylko suchego, najlepiej odżywiczonego.

GDZIE UMIEŚCIĆ HOTEL?

Hotel powinien znajdować się w **ciepłym, słonecznym i zacisznym miejscu** w pobliżu roślin na

ziemi. Można także przytwierdzić go do płotu lub słupka (na wys. max. 1,5 m).

Domki dla owadów pożytecznych należy ustawić w miejscu **ośloniętym od deszczu i wiatru**. Najlepsza jest zaciszna i słoneczna przestrzeń po południowej lub południowo-wschodniej stronie domu, pod dachem, szeroką rynną, we wnętrzu altany, pod wiatą czy między drzewami w sadzie.

Domki mają zastąpić obecność w naszej okolicy strzech krytych słomą i rozpadających się ceglanych murków więc warto zawieszać je na ścianach budynków czy zabudowań gospodarskich.

Przykładowe miejsca, w których można powiesić lub postawić domek dla owadów

MIESZKAŃCY HOTELU

Jakie owady skorzystają z budek, domków, hoteli dla owadów?

1. Murarka Ogrodowa - w warunkach stworzonych przez człowieka żyją w kolonii, ale nie współpracują ze sobą i nie mają króla wej. Każda pszczoła jest samodzielna i niezależna. Murarki wymiarami ciała zbliżone do pszczoły miodnej, ale nie produkują miodu - ich jedynym celem jest zapylanie kwiatów. Najistotniejszą ich cechą z punktu widzenia posiadacza ogrodu (oprócz zapylania roślin), jest to, że pomimo posiadania żądła wogóle go nie używają.

2. Biedronka – piękne, żywiące się mszycami owady, wykorzystywane są w biologicznym zwalczaniu szkodników.

3. Żłotooki – zwalczają mszyce i przędziorki oraz często pełnią rolę zapyalaczy.

4. Pszczoły samotnice, niektóre osy - zimują w glinianych murach, rurkowatych jamkach ziemnych, w otworach w drewnie, słomie i łodygach roślin. W naturze samica pszczoły samotnicy wykopuje jamkę w piaszczystej ziemi, często w pobliżu ścieżki, wyposaża ją w pożywienie (nektar i pyłek), składa jaja i zamyka gniazdo, zostawiając młode samym sobie.

5. Trzmiele oraz trzmielce – w ciągu ostatnich lat liczba trzmieli i trzmielców zmniejszyła się o około 90%. Zagroza im chemizacja rolnictwa i zanikanie kwiecistości – bioróżnorodności roślin, zwłaszcza upraw koniczyny, łubinu, komonicy i lucerny, które są bazą pokarmową tych owadów. Ludzie usuwają martwe drzewa czy kłody, będące naturalnym siedliskiem trzmieli i trzmielców; wypalają wiosną trawy i nieużytki, paląc wiele gniazd. Rola tych owadów jest nie do zastąpienia: swoją długą

ssawką zapylają wiele roślin, których pszczoły miodne, ze względu na krótszy języczek, nie są w stanie zapylić, a żerują już przy niższej niż one temperaturze (+10 °C).

Istnieje jeszcze spora grupa owadów pożytecznych, oprócz wymienionych wyżej, o których nie zawsze pamiętamy, a które pomagają niejednemu ogrodnikowi, jak chociażby: błonkówki, skorki, bzygi, ważki, chrząszcze, które żywią się mszycami, przędziorkami, komarami i innymi szkodnikami.

PO CO NAM OWADY ZAPYLAJĄCE?

Najtroskliwszymi i niezastąpionymi opiekunami każdego ogrodu są bez wątpienia **owady**

zapylające. Musimy je chronić, żeby odwdziżyć się im za cichą pracę, jaką niestrudzenie wykonują dla nas każdego dnia. To właśnie one zapewniają odpowiednie zapylenie warzyw, drzew, owoców i roślin ozdobnych. Są więc szczególnie ważne dla odpowiedniego funkcjonowania m.in. ogródków działkowych, ale także w parków i innych zielonych przestrzeni miasta. Odpowiednio zapyłone drzewa dają np. nasiona, którymi żywią się ptaki. Idealnym sposobem na zachęcenie dzikich pszczół do zamieszkania na terenie ogrodu, jest ustawianie dla nich „hotelu”, w których mogą znaleźć schronienie.

Co robią dla nas owady zapylające?

Pszczoły miodne, trzmiele i pszczoły samotnice odżywiają się **pyłkiem i nektarem roślin**. Zbierając pokarm,

przenoszą pyłek z kwiatu na kwiat - z pylników na znamiona słupków - dzięki czemu mogą zawiązać się owoce i wykształcić nasiona. Pyłek dostarcza owadom białko, nektar zaś cukry i wodę. Większość roślin, które zjadamy, wymaga zapylenia przez owady, to aż 1/3 tego, co jemy. W samej Europie 4000 odmian warzyw zależy od pracy owadów zapylających. To im zawdzięczamy m.in. jabłka, gruszki, wiśnie, śliwki, czereśnie, borówki, ogórki, pomidory i wiele innych.

CO GROZI POŻYTECZNYM OWADOM?

Na całym świecie zmniejsza się liczba pszczoł miodnych i dziko żyjących owadów zapylających.

Pszczelarze biją na alarm i skarżą się na wysokie straty, które sięgają średnio 20% populacji rocznie, a w niektórych krajach przekraczają 50%! Powody wymierania pszczoł są różne - zmniejszające się przestrzenie życiowe, a przez to mała ilość pożywienia, ocieplenie klimatu, pasożyty i choroby.

Ważnym problemem jest

współczesny sposób uprawiania ziemi. W przypadku upraw monokulturowych, czyli takich w których duży obszar przeznaczają się na jeden rodzaj uprawy, kwitnienie następuje na dużym obszarze jednocześnie, co oznacza ogromną ilość pożywienia w bardzo krótkim czasie kwitnienia i brak jedzenia w ciągu następnych miesięcy. Intensywna produkcja rolna niszczy naturalne i półnaturalne siedliska owadów. Użycie środków chwastobójczych czyni z dawniej urodzajnych pól uprawnych ekologiczne pustynie.

Jednym z największych zagrożeń dla pszczoł są środki ochrony roślin,

które są stosowane w rolnictwie i sektorze prywatnym, aby zwalczać szkodniki i tak zwane chwasty. Liczne pestycydy – szczególnie pestycydy z grupy neonikotynoidów – są prawdziwymi zabójcami pszczoł. Uszkadzają centralny system nerwowy owadów i mogą prowadzić do chronicznych zatruc. W efekcie w niektórych regionach świata pojawił się realny problem coraz słabszych zbiorów.

Alternatywą jest zapylanie ręczne przez ludzi, jest to jednak niezwykle kosztownym i mało skutecznym sposobem. Dlatego warto zadbać o los owadów zapylających, tych dzikich i tych hodowlanych, już teraz, zanim będzie za późno.

OGRÓD PRZYJAZNY OWADOM

Intensywnie zielony i idealnie przycięty – o tak zwanym angielskim trawniku marzą nie tylko fani piłki nożnej, lecz także ogrodnicy. Dla owadów jest zieloną pustynią. W jaki sposób można zatem wspierać owady zapylające?

1. Wysiewaj wiele różnych rodzimych gatunków **roślin kwitnących**, dopasowanych do warunków

lokalnych - w miarę możliwości z nasion dzikich roślin lub pochodzących z upraw ekologicznych. Wybierając wczesne-, średnio- i późno kwitnące odmiany roślin kwiatowych, wydłużysz okres kwitnienia dla owadów zapylających, którym wczesną wiosną i późną jesienią często brakuje źródeł pożywienia. Unikaj odmian roślin o pełnych

kwiatach (lat. flore pleno), ponieważ często nie dostarczają one pszczołom nektaru ani pyłku (czasami oznaczane skrótem „fl. pl.”).

2. Stwórz w ogrodzie małą łąkę. Już jedna mała działka czyni z monotonnego trawnika oazę dla wielu gatunków. Wybierz dostosowane do lokalnych warunków mieszanki traw i kwiatów. Pozwól roślinom kwitnąć i wydać nasiona. Pas łąki powinno się kosić co najwyżej dwa razy do roku.

3. Wiele roślin będących dla pszczoł ważnym źródłem pokarmu **można uprawiać na grządkach warzywnych** jako śródplon lub źródło nawozu. Nadadzą się do tego świetnie np. facelia, gryka, gorczyca, jak również wiele gatunków koniczyń. Także niektóre gatunki warzyw dają nektar i pyłek, np. cukinie czy ogórki.

4. Pamiętaj o **ziołach**. Zioła, zwłaszcza należące do rodziny jasnotowatych (min. lebidka (oregano), szalwia, tymianek, chyzop i inne), są nie tylko smacznym dodatkiem do dań, chociaż niepozorne i małe, są lubiane przez pszczoły jako źródło pyłku i nektaru w „chudych” miesiącach letnich. Warunkiem jest jednak to, abyście rośliny mogły zakwitnąć.

5. Posadź kwiaty nektarujące. Dobierając skład gatunkowy i odmianowy roślin na kwitnące rabaty powinniśmy zwracać uwagę aby były to rośliny dostarczające pyłku i nektaru, a także aby ich okresy kwitnienia zazębiały się tworząc ciągłą taśmę pokarmową dla owadów przez cały sezon.

7. Uprawiaj ogród **bez trucizn**. Niebezpieczne dla pszczoł opryski są stosowane nie tylko na ogromnych polach uprawnych, lecz także w małych ogrodach, na tarasach i balkonach. Często

w przydomowych ogrodach na jeden metr kwadratowy przypada nawet więcej nawozów i oprysków niż w rolnictwie. Wiele niebezpiecznych dla pszczoł środków można bez żadnych ograniczeń kupić w sklepach z materiałami budowlanymi i centrach ogrodniczych. Na ulotkach małym druczkiem często napisane jest, że środki te są niebezpieczne dla pszczoł i nie powinny być rozpylane na rośliny, które kwitną lub są zapylane przez pszczoły. Stosowanie tych chemikaliów niesie ze sobą ogromne ryzyko ekologiczne. Jeśli los pszczoł leży Ci na sercu, zrezygnuj zupełnie ze środków zwalczających chwasty i szkodniki!

8. Stosuj naturalną ochronę roślin. Czy wiesz, że:

- kwiaty głogu przyciągają bzygowate, których larwy tępią mszyce
- niektóre rośliny uważane są za naturalne „pestycydy”
- lawenda odpędza mrówki i ślimaki, a róże chroni przed mszycami
- przy inwazji mszyc możesz spryskać zaatakowane rośliny np. wywarem z pokrzywy lub wrotycza pospolitego
- aby dany obszar zabezpieczyć przed ślimakami, można usypać niewielki wał z trocin lub popiołu drzewnego

Jeśli posiadasz odrobinę miejsca, możesz zbudować, ze sterty kamieni, **schronienie dla innych zwierząt**. Ropuchy, żaby, krety, padalce i jaszczurki żywią się owadami, ślimakami i gąsienicami. Z kłody drewna łatwo da się zrobić schronienie dla jeża, który będzie pomocny w zwalczaniu ślimaków, gąsienic i myszy

Źródła: greenpeace.org, wildlifeworld.pl, swiatkwiatow.pl, zielonyogrodek.pl, naogrodowej.pl, przyrodnicze.pl, wymarzonyogrod.pl